

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1985-1986

9 APRIL 1986

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

— van de heer L. Van den Bossche —

betreffende de vestiging en de werking van een
Derde-Wereldpersagentschap in Vlaanderen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Hoewel iedereen er zich van bewust is dat de ongelijkheid tussen de noordelijke helft van de wereld en de zuidelijke helft een der ernstigste problemen is van het einde van de twintigste eeuw, toch wordt er weinig aan gedaan om deze problemen een begin van een oplossing te geven.

Tussen 1960 en 1980 kwam de Noord-Zuidproblematiek, ook ontwikkelingsproblemen genoemd, uitvoerig aan bod op tal van internationale conferenties. Telkens werd een deelaspect van de problemen aangesneden, werden zelfs nieuwe internationale organisaties opgericht, en werden „decades” uitgeroepen : tien jaar lang aandacht besteden aan een deelaspect.

Om even een onvolledige opsomming te geven : we zijn aan het derde ontwikkelingsdecennium toe, er is het decennium van drinkwater binnen ieders bereik, van gezond en beter wonen, het decennium van de vrouw liep zopas af. Er waren en er worden conferenties opgezet over handel en ontwikkeling (UNCTAD), over industrialisatie (UNIDO), over het zee-recht, over de wereldbevolkingsproblemen, over het wonen (Habitat), over de honger en de landbouw (World Food en FAO), over gezondheidszorg (WHO), over de armste landen.

Niettemin, en ondanks deze vele gespreksforums, moet men vandaag vaststellen dat de Noord-Zuiddialoog potvast zit. De hoop die enkele jaren geleden werd gewekt voor een Rechtvaardige Internationale Orde (Rapport-Tinbergen) en die een begin van verwezenlijking kreeg door het aanvaarden van een Nieuwe Internationale Economische Orde, bleef steken in het stadium van verklaringen. De wereldwijde economische crisis, de politieke onwil van de meeste geïndustrialiseerde landen, de onmacht van de ontwikkelingslanden en de spanningen tussen Oost en West, met de bewapeningswedloop in een nieuwe fase verhinderen een gunstiger ontwikkeling.

Toch is terzelfder tijd duidelijk geworden dat het ontwikkelingsprobleem er niet enkel een is van economische orde, maar dat de ongelijkheid tussen Noord en Zuid diverse terreinen van het dagelijks leven beslaat : economie, financiën, politiek, strategie, cultuur. Op al deze gebieden bestaat er een machtsverwicht van het Noorden, dat niet ten onrechte „neokolonialisme” wordt genoemd, en dat precies een van de remmen is op een mogelijke ontwikkeling. De culturele ongelijkheid en het cultureel neokolonialisme kunnen weer over vele deelaspecten worden bekeken : het onderwijs, de menselijke waarden en waardigheden, de kunst, de onderlinge communicatie.

Men kan moeilijk zeggen dat er tussen Noord en Zuid een echte dialoog is. Integendeel, ook hier gaat het om eenrichtingsverkeer, vaak om een beletten van een echte dialoog. Niet ten onrechte meende de Unesco dan ook een communicatiedebat op gang te moeten brengen. En daarin kwam de noodzaak tot uiting van een nieuwe internationale communicatieorde. De situatie van de communicatie en de beginselen voor een nieuwe internationale communicatie-orde werden vastgesteld in het rapport van Mac Bride : *Many Voices, One World* (Unesco, 1980).

De problemen van de communicatie

Meestal beperkt de discussie zich in de Westerse wereld tot het probleem van de „persvrijheid”, waarmee zowel de vrijheid van informatie, als de vrije informatiestroom worden bedoeld. Deze discussies gaan daarbij voorbij aan een essentieel element : hoe waarborg je binnen die vrijheid de verscheidenheid aan culturen, de soevereine integriteit van maatschappijen met een ander sociaal systeem, met andere economische noodwendigheden.

Of, om het anders te stellen, de communicatie- en de informatiestroom worden economisch, financieel, technologisch, politiek en cultureel zeer sterk overheerst door een kleine belangengroep, dat door velen wordt aangeduid met de term „cultuurimperialisme”. De huidige technologische ontwikkelingen mogen dan wel de wereld kleiner, meer bereikbaar maken, ook voor de nieuwsgaring en de berichtgeving, dit betekent nog niet dat er meer mensen en culturen aan dat proces deelnemen. Of, met andere woorden, de „communicatie” die in zich een aantal partners veronderstelt, wordt een eenrichtingsverkeer. De huidige technologische ontwikkeling maakt het bovendien ook voor de traditionele persagentenschappen moeilijk om te overleven, waar men tot nog toe toch van een erecode mocht spreken. Meer en meer worden persagentenschappen en nieuwsgaring overgenomen of beheerst door economische belangen en machten vreemd aan internationale echte communicatie of dialoog.

De ontwikkelingslanden hebben op velerlei gebied te kampen met deze problematiek. Tachtig tot negentig ten honderd

van het nieuws dat over hen wordt verspreid, is afkomstig van pers- en nieuwsagentschappen uit het Noorden. Ze hebben geen enkele greep op het gebeuren, en vaak worden hen daarbij de elementaire rechten ontkend. Men kan evenmin spreken van een uitwisseling tussen culturen. Om het met een geveugeld woord te zeggen : er wordt veel over de Derde Wereld gesproken, de Derde Wereld krijgt zelden zelf het woord.

Er is weinig interesse om in de ontwikkelingslanden een vrije informatie en een vrije informatiestroom op gang te brengen waarbij de Derde Wereld zelf echt betrokken is, zowel naar zichzelf toe als naar de buitenwereld.

De pogingen van IPS

Wat over de Derde Wereld wordt verteld is uit het Noorden afkomstig. Zelfs de communicatie tussen Derde-Wereldlanden onderling is vaak in handen van Noordelijke agentschappen. Communicatie is dan veeleer gericht op wat de noorderling wil dan wel wat nuttig is binnen en voor ontwikkelingslanden. Vandaar het zoeken in de Derde Wereld zelf naar andere uitwegen en andere mogelijkheden. In 1964 werd „Inter Press Service” (IPS) opgericht door een veertigtal journalisten uit Latijns-Amerika en Europa. Het was een internationale coöperatie van journalisten met als voornaamste oogmerk de communicatie tussen de Latijnsamerikaanse landen onderling en met Europa te verbeteren. Toen in de jaren zeventig de militaire dictaturen geleidelijk aan Latijns-Amerika gingen overheersen, viel IPS terug op een zeer beperkte activiteit. Terzelfder tijd volgde er een bezinning en kozen de IPS-leden voor een echt „Derde-Wereldpersagentschap”.

Hoofddoel van IPS blijft het vormen van journalisten in de Derde Wereld, en het gestalte geven aan lokale nieuwsagentschappen met als eerste zorg de interne communicatie in het ontwikkelingsland en binnen de ontwikkelingslanden zelf. Daarnaast wil IPS ook „ander” nieuws naar het Noorden brengen. De wijze waarop de Derde Wereld zelf zijn nieuws ziet. En tot slot wil het ook een omgekeerde lijn naar het Zuiden uitgooien, met name wat van de gebeurtenissen in het Noorden van belang is voor de ontwikkelingslanden.

Het is evident dat voor IPS geldt wat voor de meeste persagentschappen telt : de technologische evolutie, de noodzakelijke scholing en de kostprijs van nieuwsverspreiding in het algemeen gaan de beperkte middelen te boven. Vandaar dat IPS ook poogt fondsen te werven in het Noorden, en het principe van een onafhankelijke nieuwspool in de Derde Wereld wil bevestigd zien. In die zin is de steun van landen als Zweden, West-Duitsland, Nederland, Denemarken financieel, alsook de vestiging van een bureau zeer belangrijk geweest. Het Noorse Parlement heeft zelfs een resolutie gestemd waarin IPS een bevoorrechte plaats en directe financiële steun krijgt.

In het Nederlandse taalgebied is er reeds een kantoor van IPS. Tot voor kort was het gevestigd in Bonn, vandaag is het in Amsterdam. Elk IPS-kantoor neemt de vorm aan van een coöperatieve, waarbij sponsors, mensen uit de mediawereld, als de Derde Wereld zelf, via het hoofdkantoor in Rome vertegenwoordigd zijn.

Voor Vlaanderen bestaat de unieke mogelijkheid om vanuit een kantoor bij de EEG deel te nemen aan deze nieuwe internationale communicatie-orde.

De Vlaamse Gemeenschap,
internationale communicatie, IPS

Internationale communicatie, informatiestroom en vrije informatie behoren zonder twijfel tot de culturele sector. Hoe anders kan je de wereld en zijn volkeren werkelijk leren kennen dan door een versterkte en eerlijke informatie waarbij partners elkaar kunnen informeren. Binnen de internationale communicatie is dan ook een taak weggelegd voor de Vlaamse Gemeenschap. Als klein volk binnen de wereldgemeenschap beseffen we beter dan wie ook hoe noodzakelijk het is om zelf mee te spelen in wat over je wordt gezegd, geschreven. De emancipatiestrijd van het Vlaamse volk kan vandaag het best vertaald worden in solidariteit met de vele emancipatiebewegingen in de gehele wereld, en daartoe kan een instituut als het IPS een belangrijke rol vervullen.

Voor de Vlaamse Gemeenschap kunnen alvast de volgende stappen worden overwogen :

1. het onderschrijven van de Unesco-principes over de noodzaak van een nieuwe en rechtvaardiger internationale informatie-orde, waarbij ook de Derde Wereld voldoende en rechtmatig aan bod komt ;

2. het meefinancieren van een kantoor van IPS in Vlaanderen, dat niet alleen zou zorgen voor een beter gezicht van de Derde Wereld bij ons, maar terzelfder tijd ook belangstelling voor Vlaanderen kan meebrengen in de Derde Wereld zelf (twee-stroominformatie). Dit medefinancieren kan zowel betrekking hebben op de infrastructuur als op het noodzakelijke Vlaamse personeel ;

3. het meeverspreiden van de berichtgeving via de Belgische Radio en Televisie en de kranten (een vorm van perssubsidie-abonnementen) ;

4. het financieel ondersteunen van IPS-projecten voor de vorming van journalisten (stagebeurzen en eventuele uitzending van ervaren journalisten voor een korte periode).

L. VAN DEN BOSSCHE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Vlaamse Raad spreekt de wens uit dat de nodige fondsen zouden worden uitgetrokken om de vestiging en de werking in Vlaanderen mogelijk te maken van een specifiek Derde-Wereldpersagentschap waarbij de Vlaamse bevolking op een rechtstreekse manier zou worden ingelicht omtrent nieuwsfeiten en achtergronden uit de Derde Wereld en waarbij terzelfder tijd ook berichten uit Vlaanderen rechtstreeks in de Derde Wereld zouden kunnen verspreid worden.

L. VAN DEN BOSSCHE
